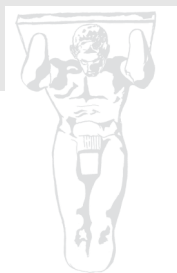

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

PREDSTAVITEV RAZISKAVE O DOSTOPNOSTI FINANČNIH VIROV ZA PODJETJA 2020

JANUAR 2021

RAZISKAVA O DOSTOPNOSTI FINANČNIH VIROV ZA PODJETJA

O raziskavi

Banka Slovenije od 2011 izvaja raziskavo o dostopnosti finančnih virov za podjetja, od 2016 pa, predvsem zaradi zmanjševanja poročevalskega bremena podjetij in drugih sinergij, v sodelovanju s SID banko.

Namen raziskave je pridobiti mnenje podjetij o financiranju v Sloveniji. Pri tem smo podjetja razdelili po velikosti (mikro, mala, srednja in velika podjetja) in dejavnosti (industrija, gradbeništvo, trgovina in storitve).

V 2020 je bilo v vzorcu 3.157 podjetij. Odgovorilo je 1.209 podjetij, kar pomeni, da je bila stopnja odgovora 38 %.

V 2020 smo standardnem vprašalniku o dostopnosti finančnih virov dodali vprašanja o vplivu epidemije na poslovanje podjetij. Rezultati te analize so na 7. strani poročila. Sicer pa je vprašalnik za 2020 enak vprašalniku iz leta 2019, obdržali smo tudi podobnost z vprašalnikom ECB.

Najpomembnejše ugotovitve

Podjetja stanje na področju financiranja večinoma ocenjujejo **slabše kot v preteklih letih.**

V času epidemije je pričakovano, da v ospredje stopijo drugi omejitveni dejavniki poslovanja podjetij, zato je v 2020 pomen večine dejavnikov iz ankete padel oziroma ostal nespremenjen, razen za tuje povpraševanje za obe velikosti podjetij in dostopnost do financiranja za MSP.

V zadnjih letih podjetja poročajo o povečanju **potreb** za vse vire financiranja, najbolj za bančna vira in lizing. Po drugi strani se je neto pozitivno ocenjevanje **dostopnosti** do virov financiranja končalo in zato je v 2020 **finančna vrzel pozitivna za vsa podjetja**, kar pomeni, da so potrebe po zunanjih virih večje od dostopnosti zunanjih virov.

V 2020, glede na 2019, so MSP zmanjšali **število vlog** za večino virov zunanjega financiranja, medtem ko so velika podjetja zmanjšala število vlog le za bančna posojila in odkup kratkoročnih terjatev oziroma faktoring.

Navkljub temu, da so MSP ocenjevali, da se je dostopnost do financiranja v 2020 poslabšala, pa so bili v 2020 **bolj ali enako uspešni v pridobivanju zelenih sredstev za vse vire financiranja**, razen za komercialne kredite in drugo zunanje financiranje, **obenem pa se je za vse vire tudi zmanjšal delež zavrženih vlog.** Velika podjetja pa so bila v 2020, glede na 2019, manj uspešna v pridobivanju sredstev za vse vire financiranja, še vedno pa so bila praviloma uspešnejša kot MSP.

Podjetja v 2020 pogoje bančnega financiranja ocenjujejo slabše kot v 2019, predvsem cenovne pogoje financiranja (obrestna mera in ostali stroški financiranja).

Podjetja v naslednjem letu pričakujejo **poslabšanje dostopnosti** za vse vire financiranja, najbolj za privarčevani zaslužek oziroma prodajo sredstev (notranji vir financiranja) in za oba bančna vira.

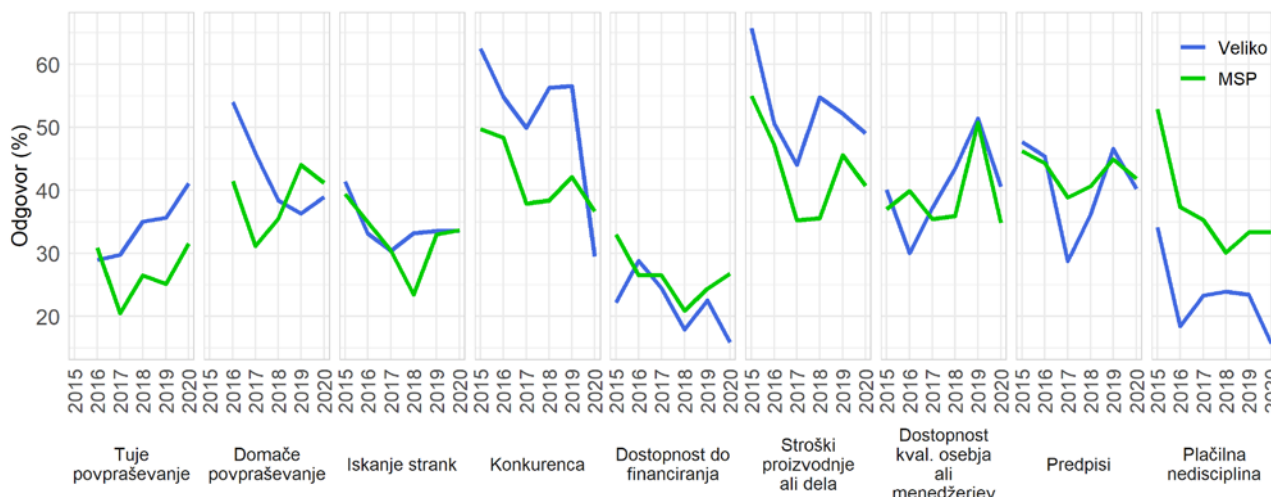
Tudi v 2020 je velika večina podjetij odgovorila, da **namerava investirati v naslednjih treh letih** (90 % MSP in 98 % velikih podjetij). Podjetja bodo investicije financirala predvsem z lastnimi viri in bančnimi posojili.

Ugotovitve vplivov epidemije COVID na poslovanje podjetij so v zadnjem poglavju.

Omejitveni dejavniki poslovanja podjetij

V 2020 glede na 2019 je pomen večine omejitvenih dejavnikov padel, oziroma ostal nespremenjen. Povečal se je le pomen tujega povpraševanje za obe velikosti podjetij in dostopnost do financiranja za MSP. V 2020 so MSP najbolj omejevali predpisi, stroški proizvodnje ali dela, domače povpraševanje in konkurenca, vsi z okoli 40 % odgovorov. Velika podjetja so najbolj omejevali stroški proizvodnje ali dela (49 %), sledili

pa so enaki odgovori kot za MSP, opazen pa je zelo velik padec pomembnosti za konkurenco. Hitro rastoč trend za dostopnost do kvalificiranega osebja ali izkušenih menedžerjev (od 2016) se je v 2020 ustavil. Prav tako se je za MSP obrnil trend padanja pomembnosti za dostopnost do financiranja, kljub temu pa je v 2020 ta dejavnik še vedno eden izmed najmanj pomembnih omejitvenih dejavnikov poslovanja za obe vrsti podjetij.

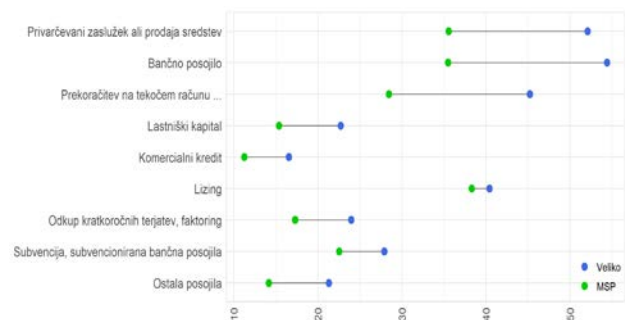

Vir: Anketa in preračun BS. Vsa podjetja.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo odgovora »5 - zelo omejuje« in »4 - delno omejuje«.

Pregled potreb po zunanjih virih in uporaba virov financiranja v podjetjih

VIRI FINANCIRANJA PODJETIJ

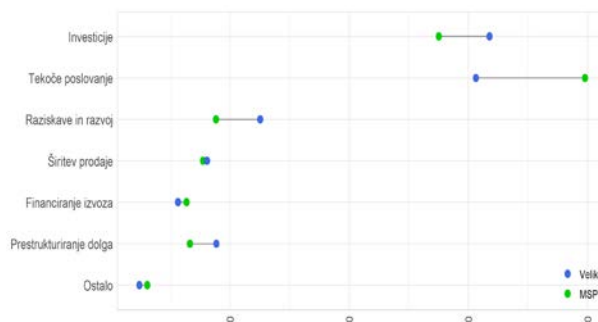
Vir: Anketa BS. Vsa podjetja. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

Opomba: Prekoračitev na tekočem računu... je okrajšava za vir prekoračitev na tekočem računu ali kreditna linija ali negativno stanje na kreditnih karticah.

NAMEN PORABE SREDSTEV

V 2020 podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje, namenijo največ financiranja za investicije in tekoče poslovanje. V 2020, glede na 2019, so tako MSP kot velika podjetja povečala delež sredstev za tekoče poslovanje, po drugi strani so MSP zmanjšali delež sredstev za investicije, medtem ko so velika podjetja ohranila ta delež nespremenjen. Za ostale namene financiranja obe velikosti podjetij namenijo približno enak delež pridobljenih sredstev.

Podjetja v Sloveniji se večinoma financirajo z notranjimi viri financiranja (privarčevani zaslužek ali prodaja sredstev), z bančnima viroma: (i) bančno posojilo in (ii) prekoračitev na tekočem računu ali kreditna linija ali negativno stanje na kreditnih karticah) in lizingom. V 2020, glede na 2019, so MSP povečali predvsem uporabo notranjih virov financiranja, medtem ko se je uporaba zunanjih virov zmanjšala. Velika podjetja so v tem obdobju povečala uporabo vseh vrst virov financiranja. Za obe velikosti podjetij pa je značilno močno povečanje uporabe subvencij oz. subvencioniranih bančnih posojil, kar je posledica pomoči države ob epidemiji korona virusa.

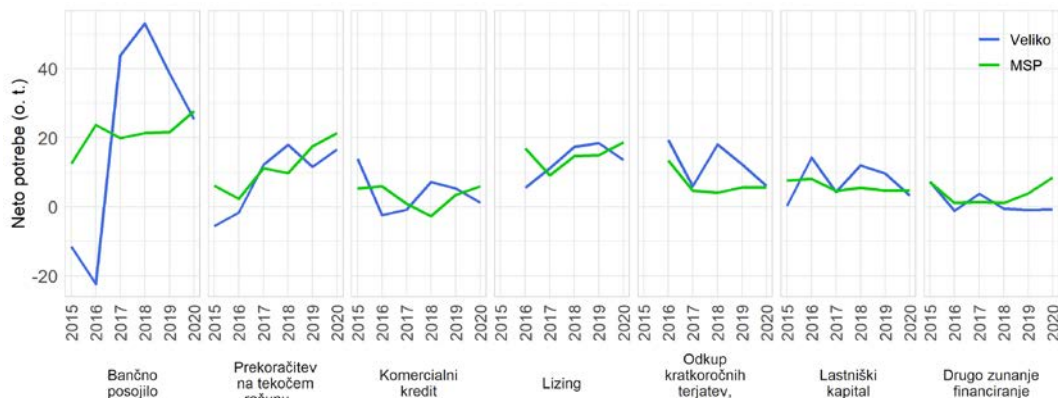

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

POTREBE PO ZUNANJEM FINANCIRANJU

V zadnjih letih predvsem MSP poročajo o povečanju neto potreb za vse vire financiranja, medtem ko so se za velika podjetja neto potrebe zmanjševale. V 2020, glede na 2019, so se MSP najbolj povečale neto potrebe za bančno posojilo,

drugo zunanje financiranje in lizing. Pri velikih podjetjih so se neto povečale le potrebe za prekoračitev na tekočem računu, medtem ko so se potrebe po ostalih virih financiranja zmanjšale, najbolj za bančno posojilo in lastniški kapital.

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

Opomba: Neto potrebe so razlika med odgovori »povečal« in »zmanjšal«.

Dostopnost do zunanjega financiranja

RAZLOGI PODJETIJ, DA NE ZAPROSIJO ZA ZUNANJE FINANCIRANJE

V 2020, glede na 2019, se je zmanjšalo število predvsem velikih podjetij, ki ne zaprosijo za zunanje vire financiranja, medtem ko je število MSP ostalo nespremenjeno. Najpomembnejši razlog, da podjetja ne zaprosijo za zunanje financiranje, je, da imajo dovolj notranjih virov (okoli 60 %). Drug razlogi, naštetih v tabeli, niso relevantni, še posebej za velika podjetja.

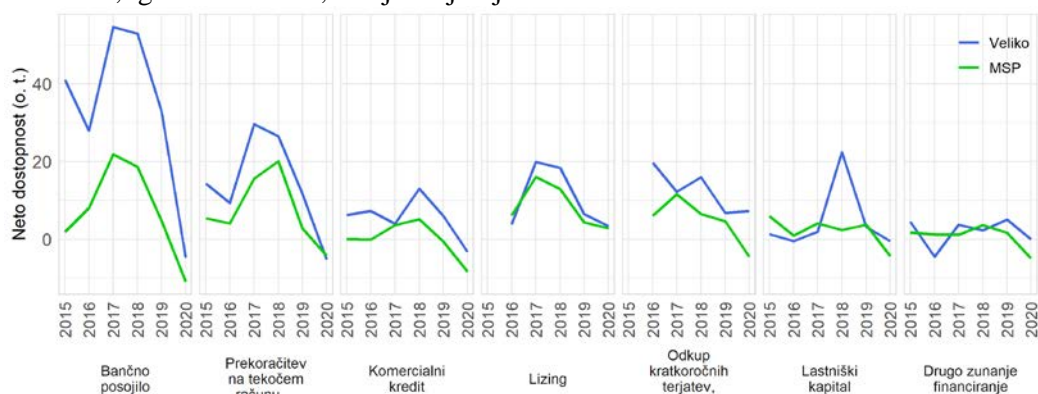
(v %)	Veliko			MSP		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
NISO zaprosili za zunanje vire financiranja	51	38	29	54	52	51
Razlog, da niste zaprosili za zunanje financiranje?						
Imamo dovolj notranjih virov (privarčevani zaslužek, prodana sredstva)	84	98	61	74	64	65
Investicijski projekt je bil odložen	3	0	11	5	5	10
Postopek za odobritev zunanjega financiranja preveč kompleksen	0	0	0	1	4	4
Stroški financiranja so previsoki	2	0	0	2	2	3
Zahteve bank po zavarovanju posojila so bile nesprejemljive	0	0	0	3	7	3
Zaradi možne zavrnitve prošnje za zunanje financiranje	0	0	0	4	3	3
Ostalo	12	2	28	11	14	10

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki niso zaprosila za zunanje financiranje.

DOSTOPNOST DO ZUNANJEGA FINANCIRANJA

V 2020 so MSP negativno ocenjevala neto dostopnost do vseh virov financiranja, razen do lizinga. Velika podjetja so poleg lizinga pozitivno ocenjevala še odkup kratkoročnih terjatev in faktoring, ostale dejavnike pa negativno. Neto dostopnost v 2020, glede na 2019, se je najbolj

znižala za oba bančna vira za obe vrsti podjetij (okoli 15 odstotnih točk), sledi znižanje za komercialne kredite in drugo zunanje financiranje. Neto dostopnost do preostalih virov financiranja je enaka za oba tipa podjetij.

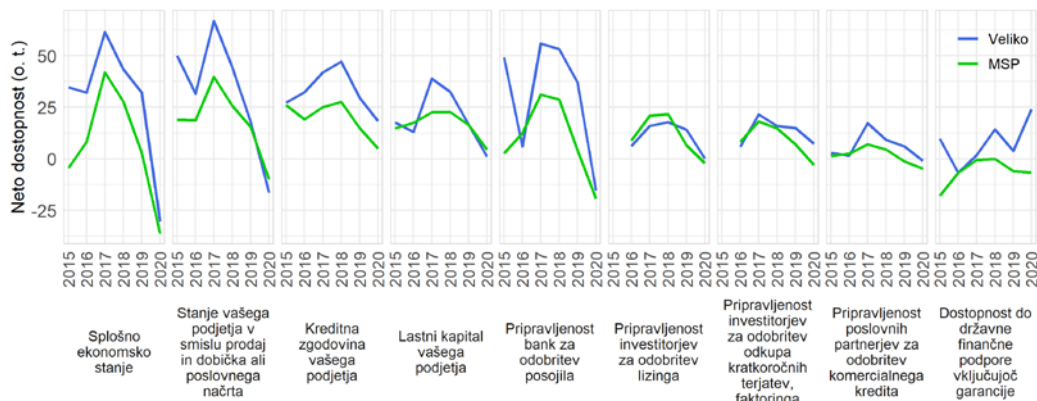
Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

Opomba: Neto dostopnost je razlika med odgovori »izboljšala« in »poslabšala«.

DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ZUNANJE FINANCIRANJE

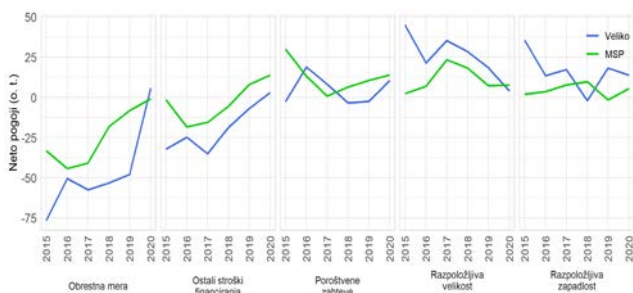
V 2020 se je pozitivno ocenjevanje dejavnikov, ki vplivajo na zunanje financiranje, ustavilo, razen za velika podjetja za dostopnost do državne pomoči. Za obe vrsti proučevanih podjetij so se najbolj poslabšali: splošno ekonomsko stanje, stanje podjetja v smislu prodaj in dobička ter pripravljenost bank za odobritev posojila. Podjetja pozitivno

ocenjujejo kreditno zgodovino in lastni kapital podjetja, preostale dejavnike pa ocenjujejo nevtralnno. Dostopnost do državne finančne podpore vključujoč garancije so izrazito pozitivno ocenjevala samo velika podjetja, medtem ko so MSP, kljub izdatni državni pomoči, ta dejavnik ocenjevali negativno.

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.
Opomba: Neto dostopnost je razlika med odgovori »izboljšala« in »poslabšala«.

POGOJI BANČNEGA FINANCIRANJA

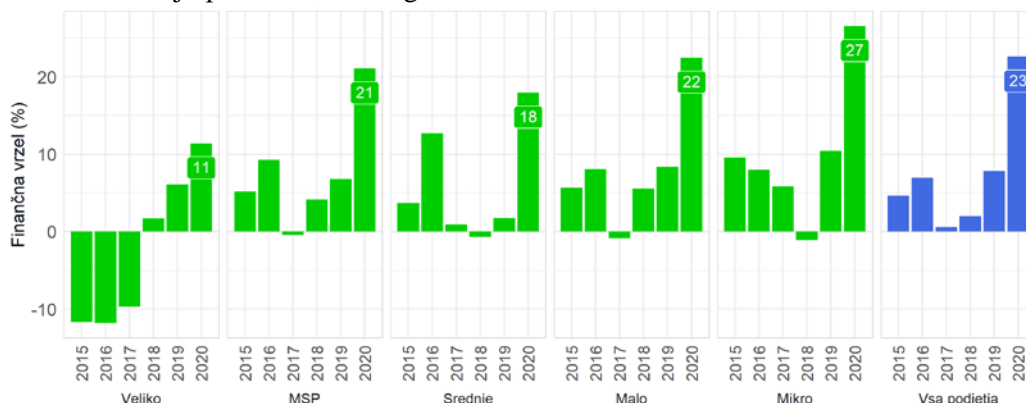
Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za financ. v bančnem sistemu.
Opomba: Neto pogoji so razlika med odgovori »Se je povečala« in »Se je zmanjšala«.

Podjetja v 2020 pogoje bančnega financiranja ocenjujejo slabše kot v 2019. Predvsem so se po mnenju podjetij poslabšali cenovni pogoji financiranja t.j. obrestne mere in ostali stroški financiranja. Največ MSP je mnenja, da so se najbolj povečali ostali stroški financiranja in poroštvene zahteve. Tudi za velika podjetja so se pogoji bančnega financiranja v 2020 poslabšali (najbolj poroštvene zahteve), razen velikost in zapadlost posojila, ki sta se izboljšali tako za velika podjetja kot za MSP.

FINANČNA VRZEL

V 2020 se je že do sedaj pozitivna finančna vrzel zelo povečala za vsa podjetja, kar pomeni, da so potrebe po zunanjih virih večje od dostopnosti zunanjih virov. V 2020 so se neto potrebe po zunanjih virih financiranja povečale, na drugi strani

pa so podjetja ocenila, da se je dostopnost do finančnih virov poslabšala, zato se je finančna vrzel povečala (podrobneje o izračunu glej metodološke opombe).

Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so uporabila dejavnik v tekočem obdobju ali v preteklem obdobju.

Vložene zahteve in uspešnost

VLOŽENE ZAHTEVE

V 2020, glede na 2019, so MSP vložili manj ali približno enako število vloženih zahtev, medtem ko so velika podjetja zelo spremenila število vloženih zahtev za vse vire financiranja. Velika podjetja so vložila veliko manj vlog za bančno posojilo in odkup kratkoročnih terjatev ali faktoring, po drugi strani pa več za prekoračitev na tekočem računu, lizing, komercialne kredite in drugo zunanje financiranje. MSP so zmanjšali število vloženih zahtev za oba bančna vira, komercialni kredit in lizing, število vlog za preostala dva vira pa se je za malenkost povečalo.

V 2020, glede na 2019, so velika podjetja vložila več zahtev za dolgoročna posojila (nad 10 let), medtem ko se je število vlog za preostale ročnosti zmanjšalo. MSP pa so vložila več zahtev za daljša srednjeročna posojila (nad pet in do vključno deset let), za druge ročnosti posojil pa so vložila manj zahtev.

USPEŠNOST VLOŽENIH ZAHTEV ZA MSP

Navkljub temu, da so MSP večinoma ocenjevali, da se je dostopnost do financiranja v 2020 poslabšala, pa so bili v 2020 bolj ali enako uspešni v pridobivanju zelenih sredstev za vse vire financiranja, razen za komercialne kredite in drugo zunanje financiranje, obenem pa se je za vse vire tudi zmanjšal delež zavrženih vlog. Velika podjetja (ne prikazujemo na sliki) so še vedno uspešnejša kot

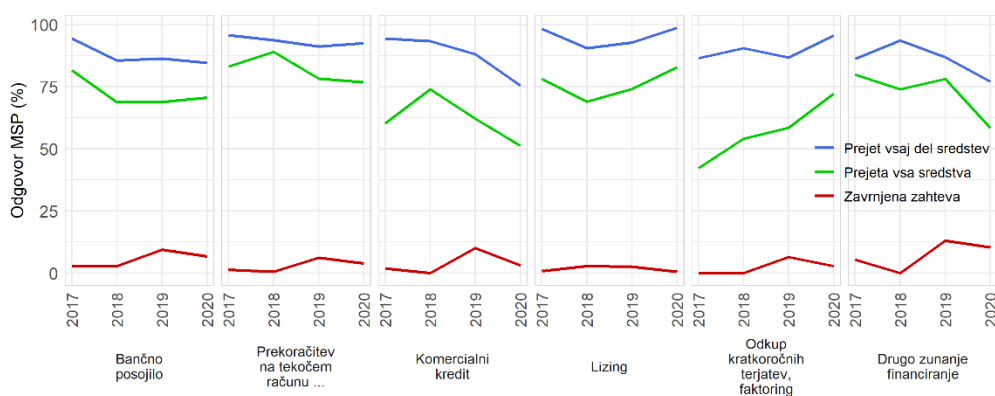
(v %)	MSP			Veliko		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Bančno posojilo*	31	34	32	41	55	45
Prekoračitev na tekočem računu, kreditna linija, negativno stanje na kreditnih karticah	22	23	22	21	28	34
Komercialni kredit	6	6	4	1	3	9
Lizing	23	23	22	20	23	35
Odkup kratkoročnih terjatev, faktoring	9	9	10	11	25	18
Drugo zunanje financiranje	4	6	7	7	10	21
Bančna posojila po ročnosti **						
Bančno posojilo do enega leta	18	18	17	28	33	28
Bančno posojilo nad enim in do vključno pet let	12	17	15	19	22	17
Bančno posojilo nad pet in do vključno deset let	9	7	10	14	17	14
Bančno posojilo nad deset let	2	4	1	5	5	9

Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

Opomba: * V podatku za bančno posojilo upoštevamo podjetja, ki so vložila zahtevo za katero koli ročnost, samo enkrat.

** V podatkih za bančno posojilo po ročnostih so upoštevane vse vloge podjetij.

MSP pri pridobivanju vseh vrst zunanjega financiranja, vendar so bila v pridobivanju vseh virov financiranja v 2020 manj uspešna kot v 2019. V 2020, glede na 2019, je manj MSP »dobilo vsa želena sredstva« za komercialne kredite in drugo zunanje financiranje, enako velja za kategorijo »prejet vsaj del sredstev«. V proučevanem obdobju se je za MSP delež zavrženih vlog znižal za vse vire financiranja.

Vir: Anketa in preračun BS. MSP, ki so zaprosili za zunanje financiranje.

Opomba: Prejet del sredstev vključuje vsa podjetja, ki so dobila vsaj del zahtevanih sredstev (od 1 do 100 %).

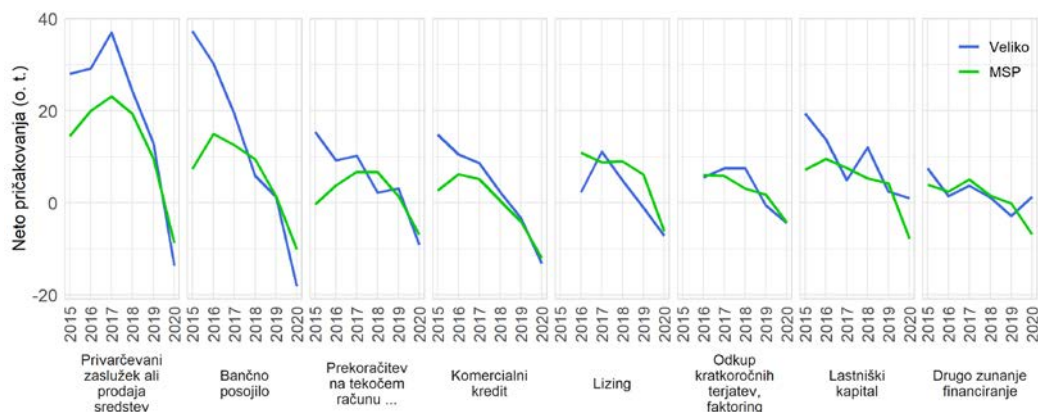
Prejeta vsa sredstva pa vključuje samo podjetja, ki so dobila vsa zahtevana sredstva (100 % uspešnost).

Pričakovanja o dostopnosti financiranja in namera investiranja

PRİČAKOVANJA GLEDE DOSTOPNOSTI DO ZUNANJEGA FINANCIRANJA

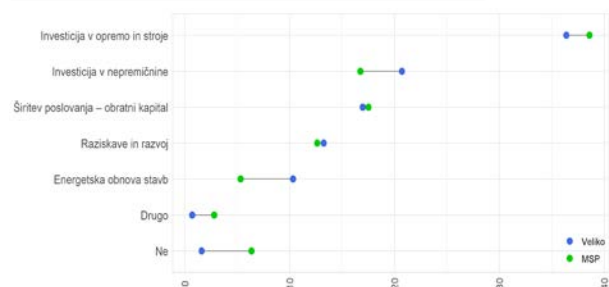
Podjetja v naslednjem letu pričakujejo poslabšanje dostopnosti za vse vire financiranja. Izrazito poslabšanje je za obe vrsti podjetij za

privarčevani zaslužek oziroma prodaja sredstev in za bančno posojilo, sledijo prekoračitev na tekočem računu, komercialni krediti in lizing.

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja. Neto pričakovanje o dostopnosti je izračunano kot razlika med odgovori »Se bo izboljšala« in »Se bo poslabšala«.

PLANIRANE INVESTICIJE V 3 LETIH

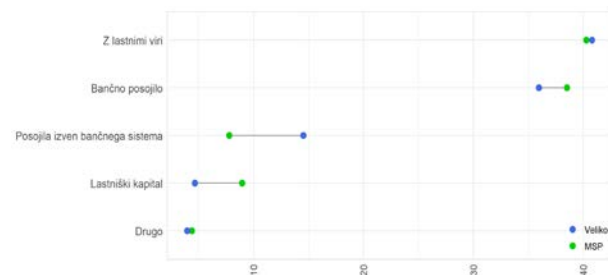

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

Tudi v 2020 namerava velika večina podjetij investirati v naslednjih treh letih. Samo 10 % MSP in 2 % velikih podjetij je odgovorilo, da ne nameravajo investirati v naslednjih treh letih. Glede na 2019, se je delež MSP, ki ne namerava investirati, povečal za 3 odstotne točke, delež velikih podjetij pa je ostal nespremenjen. Največ podjetij bo investiralo v opremo in stroje, v nepremičnine in širitev poslovanja. Med velikimi podjetji in MSP ni velikih razlik glede vlaganj, približno za 5 odstotnih točk več velikih podjetij kot MSP namerava investirati v nepremičnine in energetska obnova stavb.

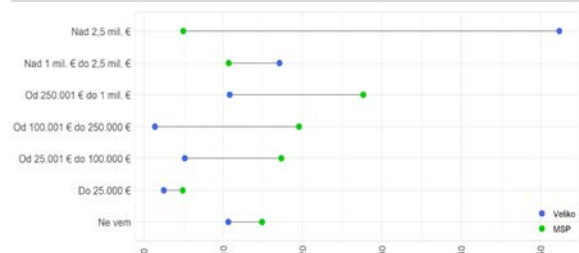
VIRI FINANCIRANJA PLANIRANIH INVESTICIJ

Podjetja nameravajo financirati planirane investicije predvsem z lastnimi viri in bančnim posojilom. Manj pomembna vira financiranja sta (i) posojila izven bančnega sistema, ki jih namerava uporabiti več velikih podjetij, ter (ii) lastniški kapital, kjer pa razlik med obema vrstama podjetij ni. V 2020, glede na 2019, se je povečal delež podjetij, ki nameravajo uporabiti bančne vire za financiranje.

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so na vprašanje o planiranih investicijah odgovorila, da bodo investirala. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

PREDVIDEN OBSEG PLANIRANIH INVESTICIJ

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so na vprašanje o planiranih investicijah odgovorila, da bodo investirala. Podjetje je lahko izbralo en odgovor.

V 2020 je bil predviden obseg zunanjih virov financiranja za planirane investicije za 70 % MSP v vrednostih nižjih od milijona evrov, enak delež velikih podjetij pa planira investicije v vrednostih nad milijonom evrov (70 %).

Vpliv epidemije COVID na poslovanje

Najpomembnejše ugotovitve:

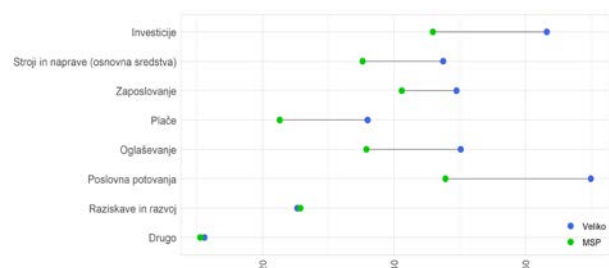
Podjetja so zaradi učinkov epidemije najprej prilagodila stroške za poslovna potovanja in investicije, sledili so stroški za zaposlovanje, oglaševanje in osnovna sredstva, najkasneje pa so prilagodila stroške za plače.

Epidemija najbolj negativno vpliva na promet oziroma prihodek od prodaje, povpraševanje, stroške poslovanja in stroške proizvodnje ali dela. Največji problemi, s katerimi se soočajo podjetja, so prilagoditev stroškov poslovanja in odsotnost z dela, sledita upravljanje denarnega toka in povpraševanje. Državno pomoč podjetja večinoma ocenjujejo z oceno nevtralnno oziroma pozitivno.

Okoli 90 % velikih in 60 % MSP je zaprosilo za državne spodbude. Največ vlog so podjetja vložila za povračila za čakanje na delo, plačilo prispevkov zaposlenim na čakanju, povračilo za odrejene karantene in povračilo zaradi odsotnosti zaradi višje sile. Večina podjetij, ki so vložila vlogo, so tudi prejela sredstva, pri tem pa so bila velika podjetja praviloma uspešnejša kot MSP.

PRILAGAJANJE STROŠKOV ZARADI EPIDEMIJE

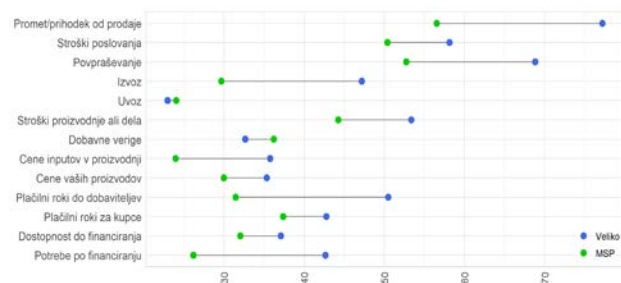
MSP in velika podjetja so najhitreje prilagodila stroške za poslovna potovanja in investicije, sledili so stroški za zaposlovanje, oglaševanje in osnovna sredstva, najkasneje pa so prilagodila stroške za plače.

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo odgovora »5 – najhitreje prilagodili« in »4 – hitro prilagodili«.

VPLIV EPIDEMIJE

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo odgovora »1 – zelo negativno« in »2 – negativno« vpliva na dejavnik.

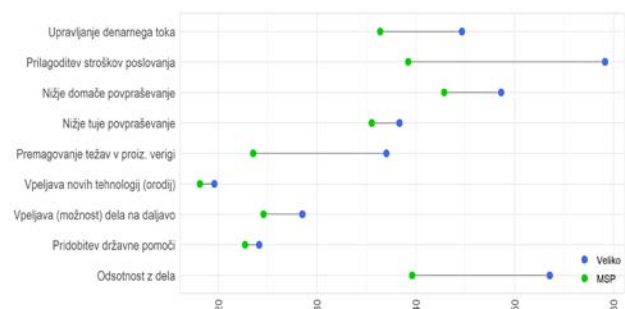
POMEN DEJAVNIKOV V EPIDEMIJI

Za MSP so nižje domače povpraševanje, prilagoditev stroškov poslovanja in odsotnost z dela največji problema dejavnikov v epidemiji, sledita upravljanje denarnega toka in nižje tuje povpraševanje. Velika podjetja so izbrala enake dejavnike kot MSP, le razporedila so jih drugače. Za velika podjetja je pomemben dejavnik tudi premagovanje težav v proizvodni verigi.

Za pridobitev državne pomoči je večina podjetij izbrala odgovor "nevtralnno (3)", le okoli 25 % pa z oceno, da predstavlja velik problem.

Epidemija najbolj negativno vpliva na **promet oziroma prihodek od prodaje, sledi povpraševanje, stroški poslovanja in stroški proizvodnje ali dela.**

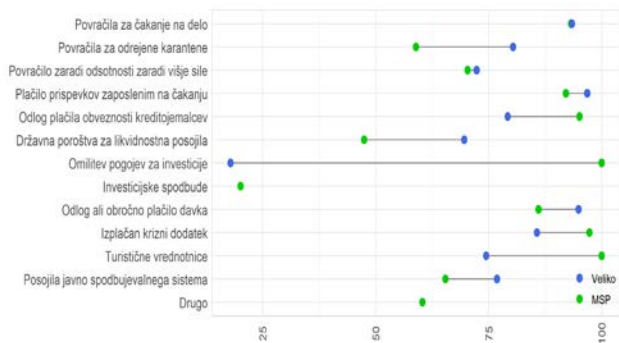
Za velika podjetja je epidemija pomembno negativno vplivala tudi na plačilne roke do dobaviteljev in izvoz, za MSP pa na dobavne verige in plačilne roke za kupce.

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo odgovora »5 – dejavnik predstavlja velik problem« in »4 – predstavlja problem« v epidemiji.

DRŽAVNE SPODBUDE

Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so vložila vlogo.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo podjetja, ki so vložila vlogo za posamezno spodbudo in odgovorila »Da, smo prejeli«.

Opomba 2: Posojila javno spodbujevalnega sistema so posojila SID banke, Slovenskega podjetniškega sklada (SPS), Slovenskega regionalnega razvojnega sklada (SRRS) in Slovenske turistične organizacije (STO).

Okoli 90 % velikih in 60 % MSP je zaprosilo za državne spodbude. Od tega je okoli 70 % MSP zaprosilo za povračila za čakanje na delo, plačilo prispevkov zaposlenim na čakanju in izplačan krizni dodatek. Še okoli 50 % MSP je zaprosilo za povračilo za odrejene karantene in povračilo zaradi odsotnosti zaradi višje sile. Tudi največ velikih podjetij je zaprosilo za naštetih spodbude.

Večina podjetij, ki so vložila vlogo, so tudi prejela sredstva, pri tem pa so bila velika podjetja praviloma uspešnejša kot MSP. Slabši odgovori so posledica tega, da je pri nekaterih spodbudah veliko podjetij odgovorilo, da so vloge še v postopku (npr. za omilitve pogojev za investicije je 80 % velikih podjetij odgovorilo, da je vloga še v postopku).

DODATNO MNENJE

Podjetja smo na koncu vsakega dela ankete vprašali ali imajo dodatno mnenje. Približno 270 podjetij je zapisalo mnenje o zunanjem financiranju (140) in o epidemiji (135). Skoraj polovico mnenj je bilo negativnih (123), pozitivnih je bilo le 22 mnenj, ostala so bila nevtralna, z njimi so podjetja sporočila predvsem predloge oziroma razložila svojo dejavnost na področju zunanjega financiranja.

V prvem delu, kjer so podjetja zapisal mnenje o zunanjem financiranju, se je največ mnenj nanašalo na banke (37), državno pomoč in ukrepe (21) in njuno medsebojno kombinacijo (4), na zunanje financiranje pa se je nanašalo 9 mnenj. Največ podjetij se glede bank pritožuje zaradi (i) zahtevne dokumentacije, (ii) počasnosti pri odobritvi posojila, (iii) da sploh ne dobijo posojila, (iv) slabšanja pogojev in (v) boljših možnosti za najem posojila v tujini. Podobno za zunanje financiranje poudarjajo zahtevne postopke in počasnost pri odobritvi. Po drugi strani pa je nekaj podjetij izpostavilo, da se posojilo oziroma zunanje financiranje dobi za razumne namene. Mnenja o državni pomoči in ukrepih, ki so jih podjetja navedla v tem delu, bom obravnaval skupaj z dodatnim mnenjem o epidemiji.

V dodatnem mnenju glede epidemije podjetja najpogosteje komentirajo državno pomoč in ukrepe (49) predvsem v smislu pogojev za pridobitev: (i) da imajo dolg do FURS, ki je nastal zaradi epidemije in zato ne morejo pridobiti pomoči, (ii) da so pravila za pridobitev pomoči zahtevna, slabo razumljiva in nasprotujoča, (iii) da so postopki dolgotrajni in da potem še čakajo na izplačilo pomoči več mesecev, (iv) in da je država neupravičeno izločila nekatere dejavnosti iz sistema pomoči. Nekaj podjetij je poudarilo velik vpliv epidemije na njihovo poslovanje (13), odgovori so bili raznoliki; od tega, da bo podjetje propadlo do tega, da so izboljšali svoj položaj. Nekaj podjetij pa tudi poudarja pomen nepovratnih sredstev, da se je plačilna disciplina poslabšala ...

METODOLOŠKE OPOMBE

Začasni podatki

Podatki ankete za predpreteklo leto (2019) so začasni, ker še ni končnih podatkov o številu zaposlenih v dejavnosti za posamezno velikost podjetja.

Podatki ankete za tekoče leto (2020) so začasni, ker podatkov o skupnem številu zaposlenih po dejavnosti in velikosti podjetja še ni. Za preračun anketnih podatkov anketnega leta smo uporabili podatke o skupnem številu zaposlenih po dejavnosti in velikosti iz predhodnega leta.

Uteževanje podatkov

V anketi o virih financiranja podjetij so podjetja razdeljena po stratumih glede na velikost in dejavnost. Za izračun **podatkov po stratumih** uporabimo **vzorčne uteži**, ki so enake obratni vrednosti verjetnosti izbora v vzorec s tem, da so popravljene za neodgovor. Predpostavljamo tudi, da se »neodgovor« ne razlikuje bistveno od odgovora.

Pri seštevanju (agregiranju) podatkov v podatke po velikosti, dejavnosti in za vsa podjetja pa se soočimo s težavo, saj je število podjetij v posameznem stratumu zelo različno. Na primer velikih podjetij je malo, mikro podjetij pa veliko. Zato pri agregiranju podatkov po dejavnostih, odgovori mikro podjetij pretehtajo odgovore vseh ostalih tipov podjetij in je rezultat za dejavnost zelo podoben odgovoru mikro podjetij iz te dejavnosti.

Zato se pri **agregiranju kvalitativnih podatkov**, podjetjem določi utež, ki odraža njihovo pomembnost v gospodarstvu (**utež velikosti**). Za izračun agregiranih podatkov po velikosti oziroma dejavnosti, smo uporabili podatke SURS o skupnem številu zaposlenih v dejavnosti za posamezno velikost podjetja.

Finančna vrzel

Izračun kazalnika finančne vrzeli temelji na metodologiji ECB. ECB¹ pri pripravi kazalnika izhaja iz vprašanj o potrebah (povpraševanju) po posameznih dejavnostih in njihovi dostopnosti (ponudbi). Tako izračunana finančna vrzel meri razkorak med potrebami (povpraševanjem) in dostopnostjo (ponudbo) zunanjih virov.

Na podlagi odgovorov podjetij na vprašanji o dostopnosti in potrebah po finančnih virih ugotovimo **finančno vrzel** (obojestranska, enostranska,

nevtralna) na ravni podjetja in nato podjetjem določimo ustrežno utež.

Obojestranska sprememba finančne vrzeli pomeni, da so se hkrati povečale potrebe in poslabšala dostopnost (finančna vrzel se je povečala; utež 1) in obratno, potrebe so se zmanjšale in dostopnost izboljšala (finančna vrzel se je zmanjšala; utež -1). *Enostranska sprememba finančne vrzeli* se nanaša na podjetja, ki so za en dejavnik, dostopnost ali potrebe, odgovorila, da se je povečal oziroma zmanjšal, za drug dejavnik (potrebe ali dostopnost) pa so odgovorila, da je ostal nespremenjen. Enostranski spremembi finančne vrzeli pripišemo uteži 0,5 ali -0,5. *Nevtralna sprememba finančne vrzeli* velja za podjetja, ki so na obe vprašanji odgovorila, da se stanje ni spremenilo oziroma da se je en dejavnik spremenil v eno smer in drugi v nasprotno smer. Za nevtralno spremembo finančne vrzeli uporabimo utež 0.

V izračunu upoštevamo samo podjetja, ki so na vprašanje o uporabi finančnih virov² odgovorila, da so določen vir uporabila v preteklem obdobju oziroma da je določen vir za njih relevanten.

Na podlagi teh podatkov izračunamo **neto finančno vrzel za finančni vir** kot povprečje uteži (finančnih vrzeli) podjetij za finančni vir. Neto finančno vrzel množimo s 100, da jo izrazimo v odstotkih. S tem kazalnikom merimo razliko med deležem pozitivnih in deležem negativnih odgovorov za posamezen finančni vir. *Z* neto finančno vrzeljo za vire opredelimo neuskkljenost med dostopnostjo in potrebami po finančnih sredstvih. *Če je kazalnik pozitiven*, so se po mnenju podjetij njihove potrebe po finančnih virih povečale bolj, kot se je izboljšala dostopnost, kar pomeni, da se je finančna vrzel povečala. Obratno velja, *če je kazalnik negativen*; povečanje potreb po finančnih virih je bilo manjše od izboljšanja dostopnosti, finančna vrzel se je znižala.

Skupni kazalnik finančne vrzeli za vse vire financiranja izračunamo tako, da podatke po virih združimo (povprečje) v kazalnik finančne vrzeli za podjetje. Na podlagi tega pa izračunamo skupni kazalnik (povprečje) za vsa podjetja in po velikosti podjetij (slika 15). Kazalnik finančne vrzeli je pozitiven, ko so potrebe po zunanjih virih financiranja večje od dostopnosti zunanjih virov. Če se potrebe po zunanjih virih financiranja povečujejo in njihova dostopnost znižuje, se finančna vrzel povečuje, in obratno, če se potrebe znižujejo in dostopnost izboljšuje, se finančna vrzel znižuje.

¹ Članek o metodologiji izračuna kazalnika finančne vrzeli je objavljen na: <https://www.bis.org/ifc/publ/ifcb36s.pdf>.

² Upoštevamo naslednje zunanje vire financiranja: (i) bančno posojilo, (ii) komercialni kredit, (iii) lastniški

kapital (iv) prekoračitev na tekočem računu, kreditna linija, negativno stanje na kreditnih karticah in (v) lizing. V izračunu upoštevamo samo podjetja, ki so v tekočem ali v preteklih letih uporabila vir zunanjega financiranja.